

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

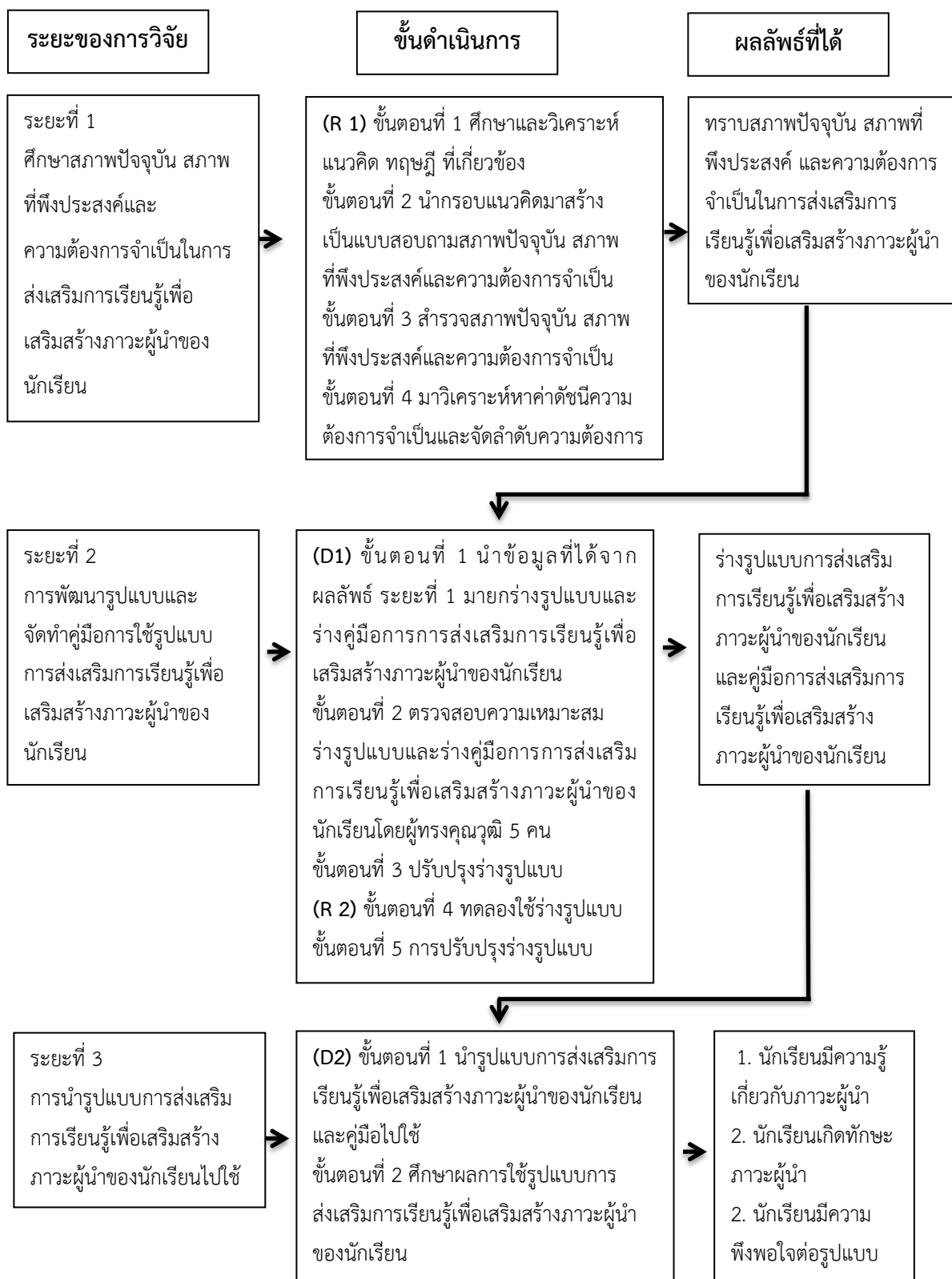
การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน โรงเรียนบ้านอิติตอดอนหวายขม้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยดำเนินการเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบและจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน โรงเรียนบ้านอิติตอดอนหวายขม้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

ระยะที่ 3 การนำรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียนไปใช้และการประเมินผลการใช้รูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน โรงเรียนบ้านอิติตอดอนหวายขม้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

ผู้วิจัยแสดงระยะของการวิจัย วิธีดำเนินการและผลที่คาดหวังในแต่ละระยะเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน โรงเรียนบ้านอิติตอดอนหวายขม้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 ระยะของการวิจัย วิธีการดำเนินการและผลผลลัพธ์ที่ได้ในแต่ละระยะเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

การศึกษาระยะนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ดังนี้

1. ขั้นตอนการดำเนินการ (R1)

1.1 ศึกษาและวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำนักเรียน ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำนักเรียน ทั้งองค์ประกอบภาวะผู้นำและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำนักเรียน นำมาสังเคราะห์ได้ ดังนี้

1.2 นำกรอบแนวคิดในการวิจัยที่ได้จากการสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดมาสร้างเป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน

1.3 สสำรวจสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียนจากกลุ่มตัวอย่าง

1.4 นำผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ มาวิเคราะห์หาความต้องการจำเป็นและจัดลำดับความต้องการในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่รับผิดชอบงานกิจการนักเรียน/สถานนักเรียน จากสถานศึกษาระดับประถมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำนวน 392 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ประกอบด้วยเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่รับผิดชอบงานกิจการนักเรียน/สถานนักเรียน จากสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำนวน 192 คน

2.2.1 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie และ Morgan (1970) จำนวน 192 คน และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยจำแนกกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 4 กลุ่มตามขนาดโรงเรียน ได้แก่ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ แล้วใช้วิธีการ

สุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับสลากเป็นโรงเรียน ซึ่งจำแนกตามขนาดโรงเรียน เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนด ปรากฏดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ขนาดโรงเรียน	จำนวนโรงเรียน	ประชากร		กลุ่มตัวอย่าง	
		ผู้บริหารฯ	ครูรับผิดชอบงานสถานักเรียน	ผู้บริหารฯ	ครูรับผิดชอบงานสถานักเรียน
ขนาดเล็ก	146	146	146	73	73
ขนาดกลาง	46	46	46	20	20
ขนาดใหญ่	2	2	2	2	2
ขนาดใหญ่พิเศษ	2	2	2	1	1
รวม	196	196	196	96	96
		392		192	

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยอาศัยกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากการสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดของภาวะผู้นำเรียน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และได้กำหนดน้ำหนักคะแนนตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) คือ

- 5 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามขั้นตอน ดังนี้

3.2.1 ศึกษาเกณฑ์ และวิธีการสร้างแบบสอบถาม แบบมาตราส่วน

ประมาณค่า (Rating Scale) และนำกรอบแนวคิดการวิจัยมาร่างเป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

3.2.2 นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC : Index of Congruence) โดยเลือกเป็นรายข้อคำถาม เพื่อให้ลงความเห็นและให้คะแนน ดังนี้

ให้คะแนน +1 เมื่อเห็นว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ให้คะแนน -1 เมื่อเห็นว่าข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

นำคะแนนที่ได้มาทำการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์เพื่อคัดเลือกข้อคำถาม โดยยึดเกณฑ์การพิจารณาว่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์นั้นมีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 0.50 จะคัดเลือกไปใช้และถ้าหากมีค่าต่ำกว่า 0.50 จะนำมาพิจารณาปรับปรุงหรือตัดทิ้ง (สุวิมล ติรภานันท์, 2548) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

3.2.2.1 เป็นนักวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก มาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 2 คน

3.2.3.2 เป็นผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชี่ยวชาญ และผู้อำนวยการสถานศึกษาเชี่ยวชาญ ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2 คน

3.2.3.3 เป็นศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ ปฏิบัติหน้าที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1 คน

ซึ่งจากเกณฑ์การพิจารณาคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยครั้งนี้ได้คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญดังมีรายนามต่อไปนี้

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลินจง โพชารี คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนัส โพธิ์บัติ คณะศิลปกรรมศาสตร์และวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

3. ดร. สมศักดิ์ ภูมิทอง ตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 1 วิทยฐานะ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่เชี่ยวชาญ
4. นายสรุยันต์ สายเมือง ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเหล่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 วิทยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
5. ดร. นิคม ชมภูหลง ข้าราชการบำนาญ วิทยฐานะศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ

ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80-1.00

3.2.3 นำเครื่องมือที่ได้ไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่รับผิดชอบงานกิจการนักเรียน/สถานักเรียน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อโดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม ซึ่งได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ สภาพปัจจุบันอยู่ระหว่าง 0.257–0.800 และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ระหว่าง 0.208–0.913 เข้าเกณฑ์ คือ ตั้งแต่ 0.20–1.00 สามารถนำไปใช้ได้ หลังจากนั้นนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นทั้งฉบับ ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นสภาพปัจจุบัน เท่ากับ 0.958 และสภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ 0.975 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ ตั้งแต่ 0.70 ถึง 1.00 สามารถนำไปใช้ได้

3.2.4 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับประชากรกลุ่มตัวอย่าง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม พร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง โดยระยะเวลาในการตอบแบบสอบถามประมาณ 2 สัปดาห์ เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้วให้ส่งแบบสอบถามกลับมายังผู้วิจัยโดยตรงตามที่อยู่ซึ่งผู้วิจัยได้ระบุไว้ในแบบสอบถาม

5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 มาตรวจสอบความถูกต้อง/ความสมบูรณ์ในการตอบแบบสอบถาม จากนั้นนำข้อมูลมาประมวลผลทางสถิติ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นที่มีต่อสภาพปัจจุบันและสภาพ

ที่พึงประสงค์ในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

5.1 ป้อนคะแนนเข้าโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

5.1.1 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในตอนต้นที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่เป็นสัดส่วนร้อยละ แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียงท้ายตาราง

5.1.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในตอนต้นที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยใช้การประเมินผลทางสถิติตามเกณฑ์การแปลค่าความหมายเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

5.2 ศึกษาความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำนักเรียน มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น Modified Priority Needs Index (PNI)

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบและจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน โรงเรียนบ้านอิติต่อนหวายขมื่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

ขั้นตอนที่ 1 (D1)

1. สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำนักเรียน
2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นมาพิจารณาใช้เพื่อยกร่างรูปแบบในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน
3. ยกร่างรูปแบบในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน โรงเรียนบ้านอิติต่อนหวายขมื่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยการหลอมรวมและจัดองค์ประกอบต่าง ๆ พร้อมทั้งจัดทำร่างคู่มือการใช้รูปแบบในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน โรงเรียนบ้านอิติต่อนหวายขมื่น

ร่างรูปแบบในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน โรงเรียนบ้านอิติต่อนหวายขมื่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

ร่างรูปแบบในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน พบว่ามีกระบวนการ ดังนี้

1. ด้านปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย

- 1.1 การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ภาวะผู้นำ
- 1.2 ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น

2. ด้านกระบวนการ

2.1 การพัฒนารูปแบบในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของ

นักเรียน 3 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน

ขั้นตอนที่ 3 การนำรูปแบบการในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียนไปใช้ และการประเมินผลการนำรูปแบบในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียนไปใช้

2.2 รูปแบบการจัดกิจกรรมดำเนินกิจกรรมการเสริมสร้าง 3 หน่วยกิจกรรม ดังนี้ 1) ชุดกิจกรรมที่ 1 มิตรภาพ ตนเองและการแก้ปัญหา 2) ชุดกิจกรรมที่ 2 ผู้พิทักษ์คุณธรรม

3) ชุดกิจกรรมที่ 3 ผู้นำยุค 5.0 ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียนด้วยกระบวนการ PDCA พัฒนาคุณภาพของวิธีการดำเนินงานการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน ประกอบด้วย ขั้นตอน 4 ขั้น คือ วางแผน-ปฏิบัติ-ตรวจสอบ-ปรับปรุงการดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอน PDCA ขั้นตอนการนำรูปแบบ การเสริมสร้างภาวะผู้นำไปใช้ มีรายละเอียด ดังนี้

1) Plan (วางแผน) การกำหนดเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ในการดำเนินงานวิธีการและขั้นตอนที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินงาน บรรลุเป้าหมายในการวางแผนจะต้องทำความเข้าใจกับเป้าหมายวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน

2) DO (ปฏิบัติ การปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งก่อนที่จะปฏิบัติงานใด ๆ จำเป็นต้องศึกษาข้อมูลและเงื่อนไขต่าง ๆ ของวิธีการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียนวิธีการและขั้นตอน ที่ได้กำหนดไว้และจะต้องเก็บรวบรวมที่เกี่ยวข้องไว้ด้วยเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินงานในขั้นตอนต่อไป

3) Check (ตรวจสอบ) เป็นกิจกรรมที่มีขึ้นเพื่อประเมินผลว่า มีการปฏิบัติงานตามแผนหรือไม่มีปัญหาเกิดขึ้นในระหว่างการทำงานหรือไม่ เนื่องจากในการดำเนินงานใด ๆ มักจะเกิดปัญหาแทรกซ้อนที่ทำให้การดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผนอยู่เสมอ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อประสิทธิภาพและคุณภาพของการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพของวิธีการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน

4) Act (การปรับปรุง) เป็นกิจกรรมที่มีขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหลังจากได้ทำการตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียนแล้ว การปรับปรุงอาจเป็นการแก้ไขแบบเร่งด่วน เฉพาะหน้า หรือการค้นหาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำรอยเดิมการปรับปรุงอาจนำไปสู่การกำหนดมาตรฐานของวิธีการ ทำงานที่ต่างจากเดิมช่วยให้การวางแผนมีความสมบูรณ์และมีคุณภาพ

2.3 วิธีการเสริมสร้างภาวะผู้นำ ประกอบด้วย 1) การอภิปรายกลุ่ม 2) กรณีตัวอย่าง 3) บทบาทสมมติ และ 4) เกม ดังนี้

1) การอภิปรายกลุ่ม หมายถึง กระบวนการที่ทำให้สมาชิกในกลุ่มสนทนาแลกเปลี่ยน ข้อมูล ข่าวสาร ความคิดเห็นในสถานการณ์ที่กำหนดในด้านการพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 2 เพื่อให้นักเรียนพิจารณาข้อตกลงที่จะแก้ปัญหาในเรื่องนั้น ๆ ด้วยหลักการอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ชำนาญ วิทยากรสนทนา พูดคุย กับนักเรียนเกี่ยวกับการอภิปรายกลุ่มวัตถุประสงค์ของการอภิปรายกลุ่ม โดยเน้นให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการสนทนาโต้ตอบเพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจตรงกัน

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการ วิทยากรชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับกฎ กติกา และแนวปฏิบัติต่าง ๆ ในการอภิปรายกลุ่ม เพื่อให้นักเรียนทุกคนทราบและเข้าใจตรงกัน เพื่อให้ นักเรียนสามารถร่วมกิจกรรมได้อย่างถูกต้อง จากนั้นจึงให้นักเรียนทุกคนลงมือปฏิบัติจริงตามกิจกรรม ที่กำหนด

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้ วิทยากรและนักเรียนทุกคนช่วยกัน สรุปโดยการอภิปราย และแสดงความคิดเห็นซึ่งกันและกัน อาจดึงมาจากประสบการณ์โดยตรงของ นักเรียนเองหรือจากสิ่งที่ได้รับในกิจกรรม แล้วหาข้อสรุปให้เป็นหลักการของตนเอง เพื่อนำไป ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล การประเมินผลทำเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ประเมินผลจากใบงานในท้ายกิจกรรมโดยระบุกิจกรรมที่จะวัดกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรม และส่วน ที่ 2 คือคณะวิทยากรประเมินผลนักเรียนจากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในการร่วมทำกิจกรรม

2) กรณีตัวอย่าง หมายถึง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยนำเอากรณี เรื่องราวปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริงหรือมีส่วนใกล้เคียงกับชีวิตประจำวัน มาปรับในส่วนของตัวบุคคล เหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมเพื่อให้สอดคล้องกับกิจกรรม แล้วเสนอเป็นตัวอย่างให้นักเรียนได้ศึกษาโดย ตั้งประเด็นปัญหาให้นักเรียนได้อภิปรายแสดงความคิดเห็นร่วมกัน เป็นการเสริมสร้างให้นักเรียนมี พัฒนาการและทักษะในเรื่องการคิด วิเคราะห์ ตัดสินใจ การให้เหตุผลและมีแนวทางในการแก้ปัญหา ได้โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ วิทยากรสนทนากับนักเรียน ถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ เกี่ยวข้องกับกรณีตัวอย่าง โดยเน้นให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการสนทนา

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการ เสนอกรณีตัวอย่างพร้อมทั้งตั้งคำถามและ ประเด็นเพื่อให้นักเรียนได้อภิปรายร่วมกัน

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้ ให้นักเรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกัน และผู้ดำเนินกิจกรรมสรุปเพิ่มเติม

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผลการประเมินผลทำเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ประเมินผลจากใบงานในท้ายกิจกรรมโดยระบุกิจกรรมที่จะวัดกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรม และส่วน ที่ 2 คือคณะวิทยากรประเมินผลนักเรียนจากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในการร่วมทำกิจกรรม

3) บทบาทสมมติ หมายถึง กิจกรรมการแสดงออกของนักเรียนตามบทบาท ในสถานการณ์ที่กำหนดขึ้นให้นักเรียนแสดงออกตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็นโดยไม่มีการฝึกซ้อมมาก่อน และถือเอาการแสดงออกทั้งความรู้สึกและพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นข้ออภิปรายโดยมีขั้นตอนต่างๆ ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ วิทยากรกำหนดขอบเขตและสถานการณ์ให้ชัดเจน
ในการแสดงบทบาทสมมติ

ขั้นที่ 2 ขั้นแสดง

1) วิทยากรสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับรายละเอียดต่าง ๆ ในการแสดงบทบาทสมมติ เพื่อให้นักเรียนทุกคนทราบและเข้าใจตรงกัน เพื่อให้นักเรียนสามารถร่วมกิจกรรมได้อย่างถูกต้อง

2) วิทยากรให้นักเรียนช่วยกันจัดฉากเพื่อให้การแสดงบทบาทสมมติใกล้เคียงกับความเป็นจริง

3) วิทยากรให้นักเรียนอาสาสมัครเป็นผู้แสดง ซึ่งจะมีการผลัดเปลี่ยนผู้แสดงให้แสดงครบทุกคน เพื่อให้มีประสบการณ์ในการแสดงแต่ละครั้ง

4) วิทยากรให้นักเรียนที่ไม่ได้แสดงบทบาทสมมติ เป็นผู้สังเกตการณ์การแสดง

5) ก่อนเริ่มแสดงผู้วิจัยให้นักเรียนลองแสดงบทบาทต่าง ๆ เพื่อช่วยขจัดความตื่นเต้นวิตกกังวล

6) วิทยากรให้ผู้แสดง แสดงตามบทบาทที่ตนได้รับ

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง เมื่อผู้แสดง แสดงจบแล้ว วิทยากรให้ผู้แสดงและผู้สังเกตการณ์อภิปรายร่วมกัน เกี่ยวกับบทบาทการแสดงของผู้แสดงของแต่ละคนว่าเป็นอย่างไร โดยไม่มุ่งเน้นว่าใครแสดงดีหรือไม่ดี แต่จะมุ่งเน้นว่าการแสดงครั้งนี้มีประโยชน์กับนักเรียนมากน้อยเพียงใด

ขั้นที่ 4 ขั้นแสดงเพิ่มเติม หลังจากการวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง แล้วกลุ่มอาจเสนอความคิดใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาหรือตัดสินใจ หรือหากการแสดงครั้งแรกยังไม่ได้เป็นผลที่น่าพอใจ วิทยากรอาจให้มีการแสดงซ้ำ หรือเพิ่มเติมเพื่อคุณผลอีกครั้งหนึ่ง หากการแสดงใหม่นี้ไม่จำเป็นวิทยากรสามารถข้ามไปขั้นที่ 5 ได้เลย

ขั้นที่ 5 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป วิทยากรให้นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน สรุปข้อคิดและประโยชน์ที่ได้รับจากการแสดงบทบาทสมมติ และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมอีกครั้งหนึ่ง

ขั้นที่ 6 ขั้นประเมินผล การประเมินผลทำเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 ประเมินผลจากใบงานในทำกิจกรรมโดยระบุกิจกรรมที่จะวัดกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรม

ส่วนที่ 2 คือ คณะวิทยากรประเมินผลนักเรียนจากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในการร่วมทำกิจกรรม

4) เกม หมายถึง กิจกรรมการเล่น ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกถึงความสามารถเฉพาะตน ในการแข่งขันเพื่อให้ได้ชัยชนะ โดยปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลงของเกม

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ วิทยากรสนทนา พูดคุย กับนักเรียนเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของเกมวิธีการเล่นเกม โดยเน้นให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการสนทนา โต้ตอบ เพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจตรงกัน

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการ วิทยากรชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับกฎ กติกา และแนวปฏิบัติต่างๆ ในการเล่นเกม เพื่อให้นักเรียนทุกคนทราบและเข้าใจตรงกัน เพื่อให้นักเรียนสามารถร่วมกิจกรรมได้อย่างถูกต้อง จากนั้นจึงให้นักเรียนทุกคนลงมือปฏิบัติตามกติกาที่กำหนด

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้ วิทยากรและนักเรียนทุกคนช่วยกันสรุป โดยการอภิปราย และแสดงความคิดเห็นซึ่งกันและกัน อาจดึงมาจากประสบการณ์โดยตรงของนักเรียนเองหรือจากสิ่งที่ได้รับจากการเล่นเกม แล้วหาข้อสรุปให้เป็นหลักการของตนเอง เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล คือ ส่วนที่ 1 ประเมินผลจากใบงานในทำกิจกรรมโดยระบุกิจกรรมที่จะวัดกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรม และส่วนที่ 2 คือ คณะวิทยากรประเมินผลนักเรียนจากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในการทำกิจกรรม

2.4 ขั้นตอนกิจกรรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน ประกอบด้วย 1) ขั้นนำ 2) ขั้นกิจกรรม 3) ขั้นวิเคราะห์ 4) ขั้นสรุป และ 5) ขั้นประเมินผล

3. ด้านผลลัพธ์ ของการพัฒนาารูปแบบในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน ประกอบด้วย 1) ด้านความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำ 2) ด้านทักษะภาวะผู้นำ และ 3) ด้านความพึงพอใจ สำหรับข้อควรปฏิบัติในการจัดกิจกรรม หมายถึง แนวทางการปฏิบัติตนสำหรับผู้เข้าร่วมกิจกรรมระหว่างการดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างภาวะผู้นำ เพื่อให้ผลลัพธ์จากการดำเนินกิจกรรมมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งทั้งนักเรียนและคณะวิทยากรมีข้อควรปฏิบัติในการจัดกิจกรรม ได้แก่

1) ข้อควรปฏิบัติสำหรับคณะวิทยากรในการดำเนินจัดกิจกรรม

1.1) เตรียมอุปกรณ์ ศึกษาเนื้อหา วิธีดำเนินกิจกรรมและเทคนิคต่าง ๆ

ทุกครั้งก่อน

1.2) ให้นักเรียนทุกคนได้รับทราบข้อควรปฏิบัติในการร่วม กิจกรรม

1.3) เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นก่อน แล้วจึงแสดงความคิดเห็นตาม หรือแสดงความคิดเห็นในกรณีไม่เห็นด้วยพร้อมเหตุผลประกอบ

1.4) ไม่ด่วนตัดสินคำตอบของนักเรียนว่าถูกหรือผิด แต่พยายามให้แสดงความคิดเห็นด้วยเหตุผลของเขา

1.5) ใช้อารมณ์ขัน หรือแสดงท่าทีด้วยการยิ้มแย้ม แจ่มใสเป็นมิตรทั้งคำพูด น้ำเสียงและท่าทาง

1.6) สังเกตและบันทึกการสังเกตเกี่ยวกับพฤติกรรมของ นักเรียนในกลุ่มขณะจัดกิจกรรม ทั้งพฤติกรรมที่แสดงออกและความรู้สึก

1.7) ฟังและสะท้อนความรู้สึกและเรื่องราว (ความคิด) ของคำตอบของนักเรียนแต่ละคน

1.8) ใช้คำพูดกระตุ้นให้นักเรียนคิด เพื่อแก้ปัญหาและหาคำตอบด้วยตนเองอย่างมีเหตุผล

1.9) ถ้านักเรียนค้นหาคำตอบไม่ได้ หรือแก้ปัญหาบางอย่างไม่ได้ คณะวิทยากรอาจยกตัวอย่างคำตอบของตนนำไป

1.10) กล่าวแสดงความรู้สึกชื่นชมพร้อมทั้งเหตุผล เมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์

2) ข้อควรปฏิบัติสำหรับนักเรียนในการร่วมกิจกรรม

2.1) นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

2.2) นักเรียนสามารถพูดได้ครั้งละ 1 คน

2.3) ขณะที่เพื่อนแสดงความคิดเห็น ถ้านักเรียนจะแสดงความคิดเห็นในทางตรงกันข้ามต้องให้เพื่อนแสดงความคิดเห็นเสร็จเสียก่อน

2.4) นักเรียนไม่ใช้คำพูดดูถูกซึ่งกันและกัน และรู้จักแสดงความรู้สึกชื่นชมกันและกัน

2.5) นักเรียนไม่ใช้คำพูดดูถูกตนเอง และรู้จักแสดงความรู้สึกชื่นชมตนเองเมื่อแสดงพฤติกรรมหรือวาจาที่ถูกต้องเหมาะสม

2.6) นักเรียนไม่พูดสอดแทรก ขัดจังหวะ ขณะที่เพื่อนพูดหรือแสดงความคิดเห็นยังไม่เสร็จ

2.7) นักเรียนไม่วิพากษ์วิจารณ์คำตอบของเพื่อน ๆ

2.8) นักเรียนแสดงออกด้วยความจริงใจ

สำหรับคู่มือรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียนโรงเรียนบ้านอีด้อดอนหวายขมิ้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จัดทำจำนวน 1 เล่มเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา โดยให้ฝึกปฏิบัติกิจกรรม มีองค์ประกอบดังนี้

1) หลักการและเหตุผล

1.1) วัตถุประสงค์

2) ขอบเขตเนื้อหาในคู่มือ ประกอบด้วย

- 2.1) แนวคิด
- 2.2) วัตถุประสงค์
- 2.3) เนื้อหา

3) ขั้นตอนกิจกรรม

- 3.1) ชี้นำ
- 3.2) ขั้นกิจกรรม
- 3.3) ขั้นวิเคราะห์
- 3.4) ขั้นสรุป
- 3.5) ขั้นประเมินผล

ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบความเหมาะสมร่างรูปแบบและร่างคู่มือในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน โรงเรียนบ้านอิ๊ดดอนหวายขม้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

2.1 ตรวจสอบความเหมาะสมร่างรูปแบบและร่างคู่มือในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน โรงเรียนบ้านอิ๊ดดอนหวายขม้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้านความเหมาะสม (Propriety) และด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลินจง โพชารี คณะการท่องเที่ยวและ
การโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนัส โพธิบัติ คณะศิลปกรรมศาสตร์และ
วัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
3. ดร. สมศักดิ์ ภูมิกอง ตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามหาสารคามเขต 1 วิทยฐานะ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่เชี่ยวชาญ
4. นายสรุยันต์ สายเมือง ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเหล่า สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 วิทยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
5. ดร.นิคม ชมภูหลง ข้าราชการบำนาญ วิทยฐานะศึกษานิเทศก์
เชี่ยวชาญ

2.2 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของ
ร่างรูปแบบและร่างคู่มือในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน โรงเรียน
บ้านอิ๊ดดอนหวายขม้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดย
ตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบและร่างคู่มือการเสริมสร้างภาวะผู้นำ

นักเรียน โรงเรียนบ้านอิติตอดอนหวายขม้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ข้อมูลที่ได้แบบประเมินนำมาตรวจให้คะแนน แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน หาค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด. 2545: 103) ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ระดับน้อยที่สุด

2.3 การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

2.3.1 แบบประเมินความเหมาะสม ด้านความเหมาะสม (Propriety) และด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1) ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแนวใหม่

2) ร่างแบบประเมินรูปแบบและร่างแบบประเมินคู่มือในการส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน โรงเรียนบ้านอิติตอดอนหวายขม้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

3) นำแบบประเมินร่างรูปแบบและแบบประเมินร่างคู่มือในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน โรงเรียนบ้านอิติตอดอนหวายขม้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดิม เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ความตรงตามเนื้อหา ความตรงตามโครงสร้าง และความเหมาะสมของภาษาโดยใช้ค่าความสอดคล้องระหว่างกระบวนการกับวัตถุประสงค์ หรือเนื้อหา (IOC : Index of item objective congruence) ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคัดเลือกคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.5 ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ พบว่าทุกข้อมีค่าความสอดคล้องมากกว่า 0.5 คิดเป็นร้อยละ 100 การตรวจพิจารณาข้อคำถามใช้เกณฑ์ ดังนี้

- ให้คะแนน +1 ถ้าแน่ใจว่ารูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบฯ มีกระบวนการสอดคล้องตรงตามวัตถุประสงค์
- ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่ารูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบฯ มีกระบวนการสอดคล้องตรงตามวัตถุประสงค์
- ให้คะแนน -1 ถ้าแน่ใจว่ารูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบฯ มีกระบวนการสอดคล้องไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

4) ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

5) นำแบบประเมินฯ มาจัดพิมพ์เป็นแบบประเมินฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปเก็บข้อมูลเพื่อทำการวิจัยต่อไป

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำแบบประเมินเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินร่างรูปแบบและร่างคู่มือการใช้รูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียนโรงเรียนบ้านอีด้อดอนหวายขม้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้านความเหมาะสม (Propriety) และด้านความเป็นไปได้ (Feasibility)

2.5 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินรูปแบบก่อนนำไปใช้ โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังนี้

1) การพิจารณาด้านความเหมาะสม (Propriety) และด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) ของร่างรูปแบบและคู่มือการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียนโรงเรียนบ้านอีด้อดอนหวายขม้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 นำค่าเฉลี่ยที่ได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 103) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้

ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้

ระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้

ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้

ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้

ระดับน้อยที่สุด

2) การพิจารณา ด้านความเหมาะสม (Propriety) และด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) ขององค์ประกอบของรูปแบบโดยวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของร่างรูปแบบและคู่มือการสร้างภาวะผู้นำแต่ละข้อต้องมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป

ขั้นตอนที่ 3 ปรับปรุงร่างรูปแบบและร่างคู่มือการใช้รูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน

1) ผู้วิจัยปรับปรุงได้ร่างรูปแบบและร่างคู่มือการใช้รูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน โรงเรียนบ้านอิ๊ดตอนหวายขมื่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

2) จัดพิมพ์ร่างรูปแบบและร่างคู่มือการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน โรงเรียนบ้านอิ๊ดตอนหวายขมื่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

ขั้นตอนที่ 4 (R2)

1) การนำร่างรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียนและร่างคู่มือเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียนไปทดลองใช้ (try out) กับผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการสภานักเรียนและนักเรียนแกนนำในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 โรงเรียนเรียนบ้านเหล่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

2) นำผลร่างรูปแบบและร่างคู่มือการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียนที่ได้จากการทดลองใช้ (try out) มาปรับปรุงเพื่อพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียนและคู่มือการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียนโรงเรียนเรียนบ้านเหล่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

3) ได้รูปแบบและคู่มือการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียนโรงเรียนบ้านอิ๊ดตอนหวายขมื่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 5 จากการพัฒนาในรูปแบบและร่างคู่มือการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียนประกอบด้วย 1) การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม 2) การทดสอบวัดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำ 3) การประเมินพฤติกรรมนักเรียน และ 4) ประเมินความพึงพอใจ

5.1 การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม

5.1.1 การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม การเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียนโรงเรียนบ้านอิ๊ดตอนหวายขมื่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ดำเนินการการสร้างและหาคุณภาพของชุดกิจกรรม ตามขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาเนื้อหาที่จะใช้จัดกิจกรรมเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน จากองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำ แล้วทำการวิเคราะห์และกำหนดหน่วยการจัดกิจกรรมและพัฒนากิจกรรมย่อยโดยแบ่งเป็น 3 หน่วยกิจกรรม ดังนี้

1.1) กิจกรรมหน่วยที่ 1 มิตรภาพ ตนเองและการแก้ปัญหา

1.2) กิจกรรมหน่วยที่ 2 ผู้พิทักษ์คุณธรรม

- 1.3) กิจกรรมหน่วยที่ 3 ผู้นำยุค 5.0
- 2) ศึกษาวิธีการเขียนและพัฒนากิจกรรมย่อย ตามแนวคิดทฤษฎีและเอกสาร
- 3) เขียนกิจกรรมย่อยโดยมีเนื้อหาครอบคลุมองค์ประกอบของภาวะผู้นำ ดังนี้
  - 3.1) กิจกรรมหน่วยที่ 1 มิตรภาพ ตนเองและการแก้ปัญหา ประกอบด้วย
    - กิจกรรมที่ 1 มนุษย์สัมพันธ์
    - กิจกรรมที่ 2 ผู้พิทักษ์คุณธรรม
    - กิจกรรมที่ 3 ทักษะการแก้ปัญหา
  - 3.2) กิจกรรมหน่วยที่ 2 คุณธรรมนำชีวิต ประกอบด้วย
    - กิจกรรมที่ 4 ความซื่อสัตย์
    - กิจกรรมที่ 5 ความเสียสละ
    - กิจกรรมที่ 6 ความรับผิดชอบ
  - 3.3) กิจกรรมหน่วยที่ 3 ผู้นำยุค 5.0 ประกอบด้วย
    - กิจกรรมที่ 7 วิสัยทัศน์แห่งผู้นำ
- 4) นำชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้น เสนอผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดิมกับ
- 5) นำชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้น มาปรับปรุง แก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ
- 7) จัดพิมพ์ชุดกิจกรรมเพื่อนำไปใช้กับการพัฒนาภาวะผู้นำนักเรียนกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างต่อไป

5.2 แบบทดสอบวัดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำ

วิธีการสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยใช้แบบทดสอบความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำ ได้ดำเนินการการสร้างและหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำ ตามขั้นตอน ดังนี้

- 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของภาวะผู้นำนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบ
- 2) สร้างแบบทดสอบวัดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำ เป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ให้ครอบคลุมเนื้อหา
- 3) นำแบบทดสอบวัดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำ ที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดิม ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) ความครอบคลุมของเนื้อหา และด้านการใช้ภาษา ความเหมาะสมความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของข้อคำถาม โดยการหาค่าดัชนี ความเหมาะสมระหว่างข้อคำถามกับลักษณะเฉพาะของเนื้อหา (IOC) แล้วคัดเลือกคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า

0.5 ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ พบว่า มีค่าความสอดคล้อง 0.80 - 1.00 การตรวจพิจารณาข้อคำถามใช้เกณฑ์ ดังนี้

- ให้คะแนน +1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์
- ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์
- ให้คะแนน -1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่สามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

4) วิเคราะห์ข้อมูลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามของแบบทดสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยใช้สูตร IOC (Index of Item Objective congruence) (สมนึก ภัททิยธนี. 2541: 167 โดยเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ถึง 1.00 เป็นแบบทดสอบที่อยู่ในเกณฑ์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาที่ใช้ได้ ปรากฏว่าได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 ถึง 1.00

5) นำแบบทดสอบ ไปทดลองใช้ (Try out) กับคณะกรรมการสถานักเรียนและนักเรียนแกนนำในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนเรียนบ้านเหล่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับตามวิธีการของ Lovett (บุญชม ศรีสะอาด. 2543: 93) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ เท่ากับ 0.89

6) นำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกตามวิธีของ เบริดแนน (Brennan) (บุญชม ศรีสะอาด. 2543: 87) คัดเลือกข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.20 ถึง 1.00 ปรากฏว่าได้ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.25 ถึง 0.74 จึงคัดเลือกแบบทดสอบ จำนวน 30 ข้อ เพื่อจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ในการทดลองจริง

5.3 แบบสังเกตพฤติกรรมที่แสดงออกถึงภาวะผู้นำนักเรียน

5.3.1 การตรวจสอบความเหมาะสมของแบบสังเกตพฤติกรรมที่แสดงออกถึงภาวะผู้นำนักเรียน โดยผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดิม

5.3.2 แบบสังเกตพฤติกรรมที่แสดงออกถึงภาวะผู้นำนักเรียน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 3 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน หาค่าเฉลี่ย ดังนี้

- 3 หมายถึง มีทักษะภาวะผู้นำระดับดี
- 2 หมายถึง มีทักษะภาวะผู้นำระดับปานกลาง
- 1 หมายถึง มีทักษะภาวะผู้นำระดับปรับปรุง

5.3.2 การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมที่แสดงออกถึงภาวะผู้นำนักเรียน โดยได้ดำเนินการการสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

- 1) ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทักษะภาวะผู้นำนักเรียน
- 2) ร่างแบบสังเกตพฤติกรรมที่แสดงออกถึงทักษะภาวะผู้นำนักเรียน
- 3) นำแบบสังเกตพฤติกรรมที่แสดงออกถึงภาวะผู้นำนักเรียน เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ

ชุดเดิม เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ความตรงตามโครงสร้างและความเหมาะสมของภาษาโดยใช้ค่าความสอดคล้องระหว่างข้อความกับวัตถุประสงค์ หรือเนื้อหา (IOC : Index of item objective congruence) ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ แล้วคัดเลือกคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.5 ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ พบว่า มีค่าความสอดคล้อง 0.80-1.00 การตรวจพิจารณาข้อคำถามใช้เกณฑ์ ดังนี้ ดังนี้

- ให้คะแนน + 1 ถ้าแน่ใจว่ารายการสังเกตพฤติกรรมวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์
- ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่ารายการสังเกตพฤติกรรมวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์
- ให้คะแนน -1 ถ้าแน่ใจว่ารายการสังเกตพฤติกรรมได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์
- 4) ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ
- 5) นำแบบสังเกตพฤติกรรม มาจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปเก็บข้อมูลเพื่อ

5.3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำแบบสังเกตพฤติกรรมที่แสดงออกถึงทักษะภาวะผู้นำที่ผ่านขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ โดยผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแล้วนำไปใช้กับนักเรียนต่อไป

5.3.4 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสังเกตพฤติกรรมที่แสดงออกถึงทักษะภาวะผู้นำนักเรียน โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ ดังนี้

1) การพิจารณาแบบประเมินทักษะภาวะผู้นำ โดยนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมาย ดังนี้

- คะแนน 3 หมายถึง มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงทักษะภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก
- คะแนน 2 หมายถึง มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงภาวะผู้นำอยู่ในระดับปานกลาง
- คะแนน 1 หมายถึง มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงภาวะผู้นำอยู่ในระดับปรับปรุง

2) การพิจารณาพฤติกรรมที่แสดงออกถึงภาวะผู้นำ วิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องแต่ละข้อต้องมีคะแนน 2 ขึ้นไป

5.4 แบบประเมินความพึงพอใจ

5.4.1 วิธีการสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1) ศึกษาทฤษฎีและวิธีการสร้างแบบวัดความพึงพอใจ ชนิดมาตราส่วนประมาณค่าและเกณฑ์การแปลผล (บุญชม ศรีสะอาด. 2545: 66-80) และวิธีการสร้างแบบวัดความพึงพอใจจากเอกสารจิตวิทยาการศึกษา (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2534: 215-220)

2) สร้างแบบประเมินความพึงพอใจ ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

3) สร้างข้อคำถามแล้วเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อพิจารณาความถูกต้องของภาษาและข้อคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจ

4) นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ความคำแนะนำและข้อเสนอแนะ
ผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดิม

5) ปรับปรุงตามคำแนะนำและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

6) จัดพิมพ์แบบประเมินความพึงพอใจฉบับจริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

5.4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมการ
ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน

5.4.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การตรวจคะแนนแบบสอบถามความพึงพอใจ ซึ่งมีเกณฑ์แปลความหมาย
ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2543: 100)

5 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับมาก

3 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับน้อย

1 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับน้อยที่สุด

2) วิเคราะห์ข้อมูลโดยสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้รูปแบบประเมินหลัง
การใช้รูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน ซึ่งมีเกณฑ์แปลความหมาย
ค่าเฉลี่ยดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2543: 100)

4.51 - 5.00 แปลความว่า มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 แปลความว่า มีความพึงพอใจระดับมาก

2.51 - 3.50 แปลความว่า มีความพึงพอใจระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 แปลความว่า มีความพึงพอใจระดับน้อย

1.00 - 1.50 แปลความว่า มีความพึงพอใจระดับน้อยที่สุด

**ระยะที่ 3 การนำรูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียนไปใช้และการประเมินความพึงพอใจการ
ใช้รูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน โรงเรียนบ้านอีด้อ
ดอนหวายขมิ้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1**

ขั้นตอนที่ 1 (D2) นำรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน
โรงเรียนบ้านอีด้อดอนหวายขมิ้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ไปใช้
กับกลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 โรงเรียนบ้านอีด้อดอนหวายขมิ้น
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำนวน 32 คน

1. ศึกษาคู่มือการใช้รูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน
โรงเรียนบ้านอิฐี่ดอนหวายขมื่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

2. การเตรียมการใช้รูปแบบ

2.1 จัดเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ในการทดสอบก่อนและหลังทำกิจกรรมพัฒนาการ
ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน

1) จัดสถานที่ในการทำการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการ
เรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียนให้มีบรรยากาศที่ถ่ายเทสะดวก จัดโต๊ะเก้าอี้ที่เหมาะสม
และเพียงพอต่อการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะ
ผู้นำของนักเรียน

2) จัดเตรียมแบบทดสอบก่อนและหลังทำกิจกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อ
เสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน

2.2 จัดเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อ
เสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน

1) จัดสถานที่ในการทำกิจกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำ
ของนักเรียนให้เหมาะสมกับกิจกรรมที่เตรียมไว้

2) จัดเตรียมเอกสาร ใบงาน ใบกิจกรรมที่จะใช้ในกิจกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้
เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน

3. ทดสอบก่อนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างภาวะผู้นำ โดยใช้แบบทดสอบวัดความรู้
เกี่ยวกับภาวะผู้นำ เพื่อวัดความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำของนักเรียนก่อนเข้ารับการเสริมสร้างภาวะผู้นำ

4. จัดกิจกรรมเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน ทั้ง 3 ชุดกิจกรรม (7 กิจกรรมย่อย)
ดำเนินการ ดังนี้

4.1 สร้างบรรยากาศให้มีความเป็นกันเองกับนักเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนลดความวิตก
กังวลและให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม

4.2 ก่อนทำกิจกรรมควรให้นักเรียนปฏิบัติภารกิจส่วนตัวให้เสร็จเรียบร้อย

4.3 อธิบายขั้นตอนและวิธีทำปฏิบัติกิจกรรม วิธีทำใบงานให้นักเรียนเข้าใจ

4.4 จัดกิจกรรมพัฒนาภาวะผู้นำนักเรียน โดยกิจกรรมที่จัดขึ้นนั้นเป็นกิจกรรมที่ใช้
รูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ มากกว่า
การบรรยาย นักเรียนมีหน้าที่สร้างความรู้ด้วยตนเอง แสดงความคิดเห็น เพื่อให้เกิดการพัฒนาภาวะ
ผู้นำ

4.5 จัดกิจกรรมเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ วิทยากรนำนักเรียนเข้าสู่เรื่องราวของกิจกรรม เพื่อกระตุ้นให้

นักเรียนสนใจและมีความพร้อมก่อนเข้าสู่กิจกรรม

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการ วิทยากรดำเนินการปฏิบัติกิจกรรม ในรูปแบบต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ โดยกิจกรรมแต่ละครั้งมีเนื้อหาเกี่ยวกับภาวะผู้นำนักเรียน 3 องค์ประกอบ 7 กิจกรรม โดยเด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ดำเนินไปและปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อตกลงของกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปวิทยากรและนักเรียนร่วมกันสนทนาสรุปและตอบคำถามเกี่ยวกับกิจกรรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียนทั้ง 3 ชุดกิจกรรม 7 กิจกรรมย่อย ตามกิจกรรมที่ได้มีส่วนร่วมในแต่ละครั้ง และให้คำชมเชยนักเรียนที่ร่วมกิจกรรม

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล ประเมินผลจากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน ทั้งพฤติกรรมการแสดงออกและความรู้สึก

5. ทดสอบหลังการจัดกิจกรรมเสริมสร้างภาวะผู้นำ โดยใช้แบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำ เพื่อวัดความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำของนักเรียนหลังการเสริมสร้างภาวะผู้นำ

6. ประเมินผลการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน โดยใช้แบบสอบถาม ความพึงพอใจ ใบงานรายกลุ่ม ใบงานเดี่ยว และการสังเกตจากพฤติกรรมที่แสดงออกและความรู้สึกของนักเรียนตั้งแต่เริ่มต้นจนจบกิจกรรม

ขั้นตอนที่ 2 วิธีการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน

1) จัดประชุมร่วมกับครูที่ปฏิบัติหน้าที่งานกิจการนักเรียน เพื่อหามาตรการในการนำรูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน โรงเรียนบ้านอืดดอนหวายขมิ้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้อย่างต่อเนื่อง

2) เลือกกิจกรรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำให้กับนักเรียนตามกลุ่มที่คัดกรองนักเรียน เพื่อความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน

3) กำหนดขั้นตอนและวิธีการเสริมสร้างภาวะผู้นำให้กับนักเรียนตลอดปีการศึกษา

4) ประเมินความพึงพอใจกิจกรรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำทุกครั้ง เพื่อปรับปรุงกิจกรรมให้ดีขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินทักษะภาวะผู้นำ โดยการสังเกตพฤติกรรมที่แสดงออกถึงทักษะภาวะผู้นำนักเรียน หลังการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินความพึงพอใจ มีขั้นตอน ดังนี้

4.1 ดำเนินการเก็บข้อมูลความพึงพอใจ หลังจากการจัดกิจกรรมเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน เพื่อประเมินความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน โรงเรียนบ้านอืดดอนหวายขมิ้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

4.2 การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน โรงเรียนบ้านอืดดอนหวายขมื่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ซึ่งกำหนดแปลผลคะแนน ตามระดับความพึงพอใจ 5 ระดับ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545: 68-76) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับมาก

2.51-3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับน้อย

1.00-1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์หาคุณภาพเครื่องมือ

1.1 การหาความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบทดสอบวัดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะภาวะผู้นำนักเรียน โดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้อง IOC (สมนึก ภัททิยณี. 2544: 221)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับเนื้อหา หรือระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์

$\sum R$ แทน ผลรวมระหว่างคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด

1.2 การหาค่าความยาก (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะภาวะผู้นำนักเรียนโดยใช้สูตรดังนี้ (สมนึก ภัททิยณี. 2546: 199-200)

$$p = \frac{P_H + P_L}{2n}, r = \frac{P_H - P_L}{n}$$

เมื่อ P แทน ค่าความยากของข้อสอบ

r แทน ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ

H แทน จำนวนคนในกลุ่มสูงตอบถูก

L แทน จำนวนคนในกลุ่มต่ำตอบถูก

N แทน จำนวนคนทั้งหมดในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

1.3 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามและแบบวัดความพึงพอใจ โดยใช้สูตรการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งมีสูตรดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540: 125-126)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right\}$$

เมื่อ α หมายถึง สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

k หมายถึง จำนวนข้อ

S_i^2 หมายถึง คะแนนความแปรปรวนแต่ละข้อ

S^2 หมายถึง คะแนนความแปรปรวนทั้งฉบับ

1.4 การวิเคราะห์หาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

$$\text{PNI modified} = \frac{(I - D)}{D}$$

เมื่อ I (Important) หมายถึง สภาพจริงที่เป็นอยู่

D (Degree of success) หมายถึง สภาพที่ควรจะเป็น

2. สถิติพื้นฐาน

2.1 ร้อยละ (Percent)

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ

f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ

N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

2.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด. 2545: 105)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ X แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดของกลุ่ม

n แทน จำนวนของคะแนนในกลุ่ม

2.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ใช้สูตรดังนี้
(บุญชม ศรีสะอาด. 2545: 106)

$$\text{สูตร S.D.} = \sqrt{\frac{N(\Sigma X) - (\Sigma X^2)}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	ΣX	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	ΣX^2	แทน	ผลรวมของกำลังสองของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนข้อมูล

3. การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน โดยใช้สูตร E1/E2
ดังนี้ (เผชิญ กิจระการ และสมนึก ภัททิยธนี. 2546: 44-49)

$$E_1 = \frac{\Sigma X}{\frac{N}{A} \times 100}$$

เมื่อ	E	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการ
	ΣX	แทน	คะแนนรวมของชุดกิจกรรมเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน
	A	แทน	คะแนนเต็มของชุดกิจกรรมเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน
	N	แทน	จำนวนนักเรียนทั้งหมด

$$E_2 = \frac{\Sigma F}{\frac{N}{B} \times 100}$$

เมื่อ	E2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์
	ΣF	แทน	คะแนนรวมของผลลัพธ์หลังเรียน
	B	แทน	คะแนนเต็มของผลสอบหลังใช้ชุดกิจกรรมเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน
	N	แทน	จำนวนนักเรียนทั้งหมด